

Milan Richtermoc:

„Nebesa byla usmířena a pivo bylo dobré!“

(Vzpomínka na interview s panem Hrabalem)

Je to už dávno. Dlouhých dvacet let, co jsem dělal interview s Bohumilem Hrabalem. Dávno nebo včera? Nevím. Záleží na měřítku. Na čase, na prostoru... A v neposlední řadě na možnostech našeho pozemského vnímání, které je díky nedokonalosti našich smyslů omezené. Procházím ztichlým Kerskem a vzpomínám. Tiše. S nostalgií. Shledávám, že se tu téměř nic nezměnilo. Kersko náleží k vzácným a kultovním místům, jako Kouřimecká rybárna na břehu řeky Berounky, ve které poslední dva roky před koncem svého pohnutého života pod stanem Fialového poustevníka pobýval spisovatel Ota Pavel. Nebo jako jihofrancouzské Ramatuelle, kde na venkovském hřbitově uhlídáte prostý, vavřínem porostlý hrob, do kterého uložili ostatky Hrabalova oblíbence - francouzského herce Gérarda Philipa v kostýmu Cida - jeho nejmilejší role. Mám všechna ta místa rád. Zde se zastavil čas. Tady naleznete to, co je nad sůl vzácné: poselství moudrých předků i duch místa, kde vás jako v chrámu páně Bůh nesoudí, nýbrž přijímá.

Procházím se Kerskem a po obcerstvení minerálkou z léčivého svatojosefského pramene zamířím rovnou k Hrabalově lesní chatě, kde panuje stejný klid a pohoda jako před dvaceti lety. Jen s tím podstatným rozdílem, že mne pan Hrabal na zápraží už nevitá a nezve dál. Vlastně - tak úplně „horké“ to s tím vítáním a zvaním dovnitř na začátku nebylo. Připomínalo to scénu s předáváním čestného občanství královského města Nymburka, kterou ve své knížce *„Bohumil Hrabal a jeho městečko, kde se (bohužel) nezastavil čas“* sugestivně vykreslil spisovatel Jan Řehounek. Nešťastná delegace nymburských konšelů u pana Hrabala i se svým glejtem v Kersku tehdy „ostrouhala“. Já jsem kýžené interview nakonec dostal.

Jak k tomu došlo? Na první pohled jednoduše. V lednu roku 1994 jsem byl přijat do redakce deníku EXPRES. Při jedné z ranních porad jsem šéfredaktorovi Václavu Chadrabovi navrhl, že přispěji svoji troškou do mlýna, a k ještě větší slávě novin pořídím rozhovor s Bohumilem Hrabalem, neboť si to slavný autor zaslouží. Tím spíše, že brzo oslaví své vzácné životní jubileum – 80. narozeniny. Zástupce šéfredaktora, muž znalý života, se při mých slovech pobaveně usmíval říka, že můj návrh je sice bohulibý, leč neproveditelný. Každý v branži přece ví, dodal, že pan Hrabal je plachý, starý a už hodně nemocný, a tudíž novinám interview neposkytuje. A na všechny dotěrné novináře, bez ohledu na to, odkud se vyloupli, je jako ras. Nedal jsem se páně Vonderkovými pesimistickými úvahami odbýt a na konci porady dostal šéfredaktorovo svolení, provázené upřímnou obavou, zda se spolu ještě někdy na redakční poradě shledáme. Vyrazil jsem do Kerska v jedno středeční sychravé ráno nejen dobře naladěm, ale navíc vybaven vším, co je k rozhovoru s legendou zapotřebí. Byl březen a letovisko, známé mi do té doby pouze z Menzelova filmu *„Slavnosti sněženek“*; mne zklamalo. Kde nic, tu nic. Ani živé duše – až na mladou poštovní doručovatelku, díky níž jsem v rozlehlých končinách kerského polesí konečně našel Hrabalovu chatu. Přiznávám - nebyl jsem předem ohlášen! A nadto jsem netušil, zda je pan spisovatel vůbec doma. Ale proboha, říkal jsem si, kde by taky měl v tuhle nevládnou roční dobu být, když už ne v Kersku? Byla to odvaha, do nebe volající drzost nebo obyčejná nevědomost? Nevzpomínám si, ale

jisté je, že dnes bych se něčeho podobného neodvážil ani s pistolí u spánku. Hrabalův lesní domek svítil do dálky jako halogeny kamionů, které časně ráno s plně naloženým nákladem uháněly čerstvě postavenou dálnicí z Prahy do Poděbrad. Pomalu jsem otevřel neuzamčená vrátka a nesměle zaťukal na dveře. „**Dále!**“ ozvalo se odkudsi z chaty, a já vstoupil. Pan Hrabal byl pohodlně usazen u vyhřátých akumulacích kamen v místnosti, která mu byla zjevně vším: kuchyní, ložnicí, obývacím pokojem i pracovnou. Na klíně choval spokojeně předoucího kocourka, který - jak jsem se později dozvěděl - je cizí. Ptal se mně, potom už zvýšeným hlasem, po důvodu mé návštěvy. Ani jsem se nestihl pořádně představit, natož všechno vypovědět, a už jsem byl rázně odkázán do míst, která se slušným způsobem snad ani nadají pojmenovat. Jako novinář se nerad vzdávám, a tudíž mi přišlo nemožné vrátit se do redakce s prázdnou. Ne kvůli možnému výsměchu, ale pro porušení nepsaných zákonů a stavovské cti, kterou mi kdysi v měsíčníku Interview vštěpoval můj první šéfredaktor Eduard Pergner. Leč, nedalo se nic dělat. S Bohumilem Hrabalem bylo těžké pořízení. Přesto jsem panu spisovateli zdvořile poděkoval a nesměle jsem mu do rukou vložil knížečku „*Světlo na konci tunelu*“ a hotovil se k odchodu. „**Co to je? Co mi to dáváte?**“, zahartusil pan Hrabal. „**Ta kniha pojednává o Janu Palachovi**“, vysvětluji. „**Aha. A kdo ji napsal?**“ „**Palachův a konec konců i můj učitel, spisovatel doktor Miroslav Slach, který vás tímto moc pozdravuje.**“ „**Opravdu?**“ „**Na mou duši, Mistře Hrabale, na mou duši!**“ „**Neřkejte mi Mistře,**“ rozzlobil se Hrabal, ale vzápětí mi pokynul, abych se posadil vedle na lavici. A pak - jako mávnutím kouzelného proutku bájného čaroděje Merlina - se vše v dobré obrátilo. Bohumil Hrabal se opět pohodlně usadil u vyhřátých kamen s vysvětlením, že ho už zase zlobí dna, a nastalo téměř hodinové povídání, které se později stalo součástí nejen kulturní rubriky sobotního vydání deníku *Expres*, ale také ceněným exponátem Hrabalovy pamětní síně nymburského muzea. A není se co divit, neboť se prý jedná o jediné a tudíž vzácné interview (ilustrované devíti barevnými fotografiemi), které pan Hrabal u příležitosti svých 80. narozenin nějakému novináři poskytl.

Pokaždé, když se procházím Kerskem, s úctou vzpomínám na mé první a bohužel také poslední setkání s velkým spisovatelem. Mimoděk myslím na to, jak by asi tento graduovaný doktor práv a hrdý nositel francouzského vyznamenání „*Officier de l'Ordre des Arts et des Lettres*“ oslavil svoji jubilejní stovku? „*Já jsem plachej a nedovedu své narozeniny oslavit,*“ prozradil mi tehdy do magnetofonu své tajemství. „*Víte, já svoje narozeniny, a vlastně ani jmeniny, dávno neslavím. Já jsem tak zvyklej už skoro od dětství.*“ Přesto si Bohumila Hrabala při té jeho „**STOVCE**“ dovedu na terase lesního ateliéru manželů Kubových představit: Oděný ve sváteční šat dopíjí z půllitru chloubu nymburského pivovaru - Francinův ležák, krátce se zamyslí, souhlasně, jen tak pro sebe přikývne, a pak - jakoby mimoděk - prohlásí: „**Nežil jsem nadarmo. Nebesa byla usměřena. A pivo? Pivo bylo dobré!**“

